

Αναπηρία: Ένα Συνέδριο για μία Ορθόδοξη Θεώρησή της

/ [Πεμπτούσια](#)

Διεθνής Συνδιάσκεψη με θέμα «Θεολογία και Αναπηρία σε ορθόδοξη προοπτική» Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου, 2015

Μια θεολογική πρωτοβουλία διαλόγου η οποία προσέφερε επιμέρους ορθόδοξες προσεγγίσεις και θεωρήσεις σχετικά με την αναπηρία, καλώντας τις εκκλησίες να αντιμετωπίσουν το όλο θέμα με μια ανανεωμένη αφοσίωση.

«Η συζήτηση σχετικά με την αναπηρία δεν αφορά σε κάποιο μέρος του ναού, αλλά στη ίδια τη ζωή της εκκλησίας στο σύνολό της», σημείωσε ο Nathan Horpe, ο οποίος εκπροσώπησε την ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας. Και συνέχισε: «Επομένως, η αναπηρία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα που αφορά στην καθόλου υγεία της εκκλησίας. Σε μια υγιή εκκλησία όλα τα μέλη προσεύχονται μαζί και εργάζονται από κοινού· σε καμιά περίπτωση δεν στρέφονται απαξιωτικά απέναντι σε άλλα μέλη».

Ο διάλογος, στον οποίο συμμετείχε ο κ. Horpe, έλαβε χώρα στο πλαίσιο διεθνούς συνδιάσκεψης που διοργανώθηκε από το *Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών* (ΠΣΕ), το *Οικουμενικό Δίκτυο Υποστήριξης Αναπηρίας* (EDAN), σε συνεργασία με την *Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου*. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε από τις 28 έως τις 30 Σεπτεμβρίου, 2015 στο Βόλο.

Ο Μητροπολίτης Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνάτιος, στο σύντομο **χαιρετισμό** του (παρατίθεται πιο κάτω) κατά την έναρξη της συνάντησης, τόνισε ότι με «την ενσάρκωσή του ο Λόγος του Θεού προσέλαβε ολάκερη την ανθρώπινη φύση, γεγονός που αποτελεί μία από τις πηγές της μοναδικότητας και της αξιοπρέπειας κάθε ανθρώπου». Σ' αυτό το πλαίσιο, αναρωτήθηκε, πώς είναι «δυνατό για έναν Χριστιανό να υιοθετήσει συνειδητά οποιαδήποτε απάνθρωπη στάση που απορρίπτει τον μοναδικό χαρακτήρα κάθε άλλου προσώπου;»

Σχολιάζοντας την Α' προς Κορινθίους Επιστολή του αποστόλου Παύλου κεφ. 11, ο Καθηγητής της ορθόδοξης Θεολογικής Σχολής του Βελιγραδίου Rastko Jovic, παρατήρησε ότι η αυθεντικότητα της ευχαριστίας (το κεντρικό γεγονός στη ζωή της ορθόδοξης Εκκλησίας) κρίνεται από την συμπερίληψη και συμμετοχή όλων των μελών της κοινότητας στο ευχαριστιακό δείπνο και όχι από την ποιότητα της τελετουργίας ή την ποιότητα του άρτου και του οίνου. «Δεν υπάρχει ευχαριστιακή γιορτή, αν δεν υπάρχει αγάπη που να είναι έκδηλη στις σχέσεις των μελών του σώματος της εκκλησίας».

«Η εκκλησία είναι ένα σώμα με πολλά μέλη», λέει η Torill Edøy, συντονίστρια του EDAN για την Ευρώπη, προσθέτοντας ότι «όταν εξαιτίας του αποκλεισμού μερικά από τα μέλη της Εκκλησίας αποκόπτονται, είναι το ίδιο το σώμα της Εκκλησίας που υφίσταται την αναπηρία». Η Edøy τόνισε ότι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος προσιτού στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να αποτελεί κοινό όραμα για τη φύση και την αποστολή των εκκλησιών.

Η ορθόδοξη κατανόηση της δημιουργίας του ανθρώπου κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του Θεού επί τη βάση της πατερικής ερμηνείας, υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της τελευταίας συνδιάσκεψης του Δικτύου στο Βόλο.

Οι εκκλησίες παρακινήθηκαν να αναλάβουν δράση σε πρακτικό επίπεδο σε σχέση με την αναπηρία. Η προσβασιμότητα στα κτίρια, όπως επίσης και ζητήματα θεολογίας, η κάθε είδους βοήθεια και προσαρμογή στις ειδικές ανάγκες, ο καταρτισμός των κληρικών και των λαϊκών προκειμένου να συνεργαστούν με τα άτομα με ειδικές ανάγκες και η ενεργός συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη ζωή της εκκλησίας βρέθηκαν στο επίκεντρο των συζητήσεων της συνάντησης.

Ο Δρ Samuel Kabue, συντονιστής του EDAN, σημείωσε ότι παρά τις ποικίλες προκλήσεις υπάρχει η δυνατότητα εισαγωγής προγραμμάτων σπουδών για την αναπηρία σε μια ποικιλία θεολογικών ιδρυμάτων σε όλο τον κόσμο, όπως στην Αφρική, την Ασία και την Καραϊβική. Στην προοπτική αυτή θα σημειώσει: «Είναι εφικτό να εισάγουμε προγράμματα σπουδών που σχετίζονται με την αναπηρία στα ορθόδοξα θεολογικά σεμινάρια, σχολές και ακαδημίες είτε ως ξεχωριστό

αντικείμενο μελέτης, ή ακόμη και ως θέμα που διαπερνάει όλα τα επιμέρους μαθήματα ή προγράμματα των ορθόδοξων ιδρυμάτων».

Επιπλέον τόνισε τη σημασία της θεολογικής συνάντησης με τους ορθοδόξους θεολόγους όπως επίσης και την ανάγκη ο οικουμενικός διάλογος γύρω από την αναπηρία να συνεχιστεί και να διατηρηθεί.

Τέλος οι σύνεδροι της συνάντησης του Βόλου κατέθεσαν τις σκέψεις του και το θεολογικό προβληματισμό τους πάνω στα δυο επίσημα κείμενα του EDAN το [**Church of All and for All**](#) (2003) και το [**The Gift of Being: Called to be a Church of All and for All**](#) (2014).

Χαιρετισμός

Μητροπολίτη Δημητριάδος και Αλμυρού

κ. Ιγνατίου

Διεθνής Διάσκεψη

για «τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε ορθόδοξη θεολογική προοπτική»

Βόλος 28-30, Σεπτεμβρίου, 2015

Με ιδιαίτερη χαρά χαιρετίζω την έναρξη της Διεθνούς Διασκέψεως για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στο πλαίσιο της ορθόδοξης θεολογίας, η οποία διοργανώνεται από το Οικουμενικό Δίκτυο Υποστήριξης της αναπηρίας και την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου.

Είναι αλήθεια ότι στη διάρκεια των αιώνων τα άτομα με ειδικές ανάγκες, με κάθε είδους αναπηρία δεν αντιμετωπίστηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο από τις κοινωνίες και τις Εκκλησίες. Συχνά οι άνθρωποι αυτοί έγιναν θύματα κακομεταχείρισης, εκφοβισμού, τελικά απ-ανθρωποίησης, ενώ συχνά θεωρήθηκε ότι δεν διαθέτουν κανένα δικαίωμα στην ανθρώπινη ζωή, καθώς η όποια αναπηρία τους κρίθηκε ότι αποτελεί σημάδι είτε θεϊκής τιμωρίας για κάποιο δήθεν αμαρτωλό παρελθόν είτε ότι βρίσκονται υπό την κατοχή δαιμονίων που χρήζουν εξορκισμού.

Τις τελευταίες δεκαετίες τα πράγματα έχουν αλλάξει. Οι σύγχρονες δυτικές κοινωνίες ειδικά, έχουν θεσπίσει κανόνες και έχουν δημιουργήσει κοινωνικές δομές που σε μεγάλο βαθμό έχουν βελτιώσει το επίπεδο ζωής των ανθρώπων αυτών, ενώ παράλληλα γίνονται προσπάθειες ενεργούς ενσωμάτωσής τους στις διάφορες πτυχές της καθημερινής ζωής, στο πεδίο της εργασίας, του αθλητισμού

κ.λπ. Ωστόσο, παρά τις επιμέρους θετικές εξελίξεις, οι χριστιανικές Εκκλησίες και εν προκειμένω η Ορθόδοξη, δεν έχουν ακόμη ανταποκριθεί όπως φαίνεται με επάρκεια ή και πάντοτε επιτυχία τόσο σε επίπεδο θεολογικό όσο και σε επίπεδο ποιμαντικό στις ανάγκες και τις προκλήσεις που θέτει η παρουσία των ανθρώπων με αναπηρία.

Προκειμένου η ορθόδοξη Εκκλησία και θεολογία ιδιαίτερα να μπορέσουν να διατυπώσουν έναν χρήσιμο και φιλόνητο λόγο απέναντι στην πραγματικότητα αυτή, η οποία θα οδηγεί και στην αντίστοιχη πράξη, λαμβάνοντας υπόψη τη σύγχρονη πραγματικότητα μακριά από ακρότητες και αστοχίες του παρελθόντος είναι ανάγκη να έχει ως αφετηρία και βάση δυο βασικές θεολογικές παραδοχές:

α. Το ίδιο το γεγονός της Ενσάρκωσης του Υιού και Λόγου του Θεού στην Ιστορία. Ο Χριστός προσέλαβε ολόκληρη την ανθρώπινη φύση, το σύνολο άνθρωπο. Σε καμιά περίπτωση δεν εμποδίστηκε ή περιορίστηκε από τους περιορισμούς φύλου, φυλής, χρώματος, θρησκείας, κοινωνικής τάξης κ.λπ. αλλά με τη διδασκαλία και το έργο του ανέδειξε τη μοναδικότητα του ανθρώπινου προσώπου μακριά από στάσεις και κατανοήσεις που αμαυρώνουν στην εποχή του αλλά και διαχρονικά έστω και στο ελάχιστο την εικόνα του Θεού στον άνθρωπο. Αρκεί να θυμηθούμε ενδεικτικά την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη, όπου αναδεικνύεται η μοναδικότητα και το ανεπανάληπτο της ανθρώπινης ύπαρξης και αξιοπρέπειας καθώς επίσης και η απροϋπόθετη αλληλεγγύη απέναντι στον κάθε άνθρωπο. Ο Χριστός προσέφερε στην ανθρωπότητα το ανεκτίμητο δώρο του προσωπικού τρόπου ύπαρξης, του τρόπου με τον οποίο υπάρχει ο ίδιος ο Θεός, ένας τρόπος ύπαρξης και ζωής που θεμελιώνεται στην απροϋπόθετη αγάπη και ανοικτοσύνη προς το κάθε άλλο πρόσωπο, γεγονός που καθιστά τον άνθρωπο ως το κατεξοχήν σχεσιακό ον που δεν μπορεί να ζήσει παρά μόνο εάν βρίσκεται σε διαρκή ειλικρινή συνάντηση και κοινωνία με τον κάθε άλλο.

β. Ο κατεξοχήν τόπος όπου το νέο αυτό ήθος γίνεται πράξη, ή μάλλον οφείλει να αποτελεί πραγματικότητα, δεν είναι άλλος από τη θεία Ευχαριστία. Πρόκειται για το μυστήριο που συγκροτεί την Εκκλησία, εκφράζει κατεξοχήν την αυτοσυνειδησία της και την ταυτότητά της και το οποίο προσφέρει έστω και στιγμιαία και από μέρους μια πραγματική πρόγευση του προσωπικού τρόπου ύπαρξης του ίδιου του Τριαδικού Θεού, ο οποίος πρόκειται να φανερωθεί πλήρως στην ερχόμενη Βασιλεία. Ένα από τα βασικά γνωρίσματα της ευχαριστιακής ταυτότητας της Εκκλησίας είναι ότι αυτή αποτελεί τον τόπο όπου κάθε είδους αποκλεισμός που βασίζεται σε γνωρίσματα της φύσης, όπως η φυλή, το φύλο, οι κοινωνικές, θρησκευτικές ή άλλες διαφοροποιήσεις, οφείλει να σχετικοποιείται, καθώς εκείνο που προέχει είναι η μοναδικότητα και ο ανεπανάληπτος χαρακτήρας του κάθε

ανθρώπινου προσώπου, ως κατ' εικόνα Θεού.

Είναι άραγε δυνατό, ο χριστιανός, ως μέλος του ευχαριστιακού σώματος του Χριστού να ενστερνίζεται συνειδητά ή ασυνείδητα και για οποιονδήποτε λόγο, οποιαδήποτε απάνθρωπη, τελικά ρατσιστική, αντίληψη η οποία ακυρώνει και απορρίπτει εκ προοιμίου στην πράξη το μοναδικό χαρακτήρα του κάθε άλλου προσώπου; Το εκκλησιαστικό ήθος όταν παραμένει ζωντανό και εκφράζεται στις επιμέρους εκφάνσεις της εκκλησιαστικής ζωής μαρτυρεί το παράδειγμα του ίδιου του Θεανθρώπου, ο οποίος βρέθηκε κοντά, ή μάλλον ταυτίστηκε με τους πάσχοντες, τους κάθε λογής κατατρεγμένους και ανάπηρους, τους κοινωνικά και εθνικά απόβλητους, τους κάθε λογής «καταραμένους» της γης, δίνοντας ξεκάθαρο παράδειγμα για τον τρόπο που οφείλουμε εμείς οι μαθητές και οι διάκονοί του να πολιτευόμαστε εφόσον επιθυμούμε και προσβλέπουμε στην αιώνια ζωή. Δεν μπορείς να αγαπάς το Θεό που δεν βλέπεις και να μισείς το συνάνθρωπό σου με τον οποίος μοιράζεσαι την καθημερινή ζωή και τα αγαθά της γης, για να παραφράσουμε μια φράση του ευαγγελιστή Ιωάννη.

Οι παραπάνω σύντομες θεολογικές παρατηρήσεις, στις οποίες όλοι μας θα συμφωνήσουμε, μας προκαλούν εδώ και τώρα όχι χθες ή αύριο να αντιμετωπίζουμε τους συνανθρώπους μας με ειδικές ανάγκες, τους ανθρώπους με κάποια αναπηρία, ως ανθρώπους με ειδικές δυνατότητες, για να θυμηθώ τη φράση ενός καθηγητή ποιμαντικής θεολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πρόκειται για ανθρώπους οι οποίοι είναι προικισμένοι με ιδιαίτερα χαρίσματα και οι οποίοι έχουν κάθε δικαίωμα ως παιδιά του Θεού να αποτελούν ενεργά μέλη της οικογένειας του Θεού, όπου η ετερότητα του κάθε επιμέρους προσώπου κρίνεται ως *sine qua non condition* της ανθρώπινης ταυτότητας. Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου δεν κρίνεται επομένως με βάση τις όποιες τυχόν ελλείψεις του αλλά με βάση τα ιδιαίτερα χαρίσματά του με τα οποία ενσαρκώνει το μοναδικό δώρο που ο καθένας μας έλαβε από τον Δημιουργό του.

Με αυτές τις σκέψεις σας καλωσορίζω στην όμορφη και φιλόξενη πόλη του Βόλου, και σας εύχομαι κάθε επιτυχία στη συνδιάσκεψη αυτή αλλά και στο πολύτιμο έργο του Δικτύου στην προσπάθειά του να αφυπνίσει επιτέλους τις ορθόδοξες χριστιανικές κοινότητες, αλλά και γενικότερα τις Εκκλησίες.